

Zprávy

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 87 (1962), No. 4, 499--502

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/117449>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1962

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY

10 LET OD ZALOŽENÍ ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

Dne 17. listopadu 1962 uplynulo 10 let od slavnostního aktu, kterým bylo v Národním divadle prohlášeno založení Československé akademie věd. Před Československou akademií věd byly postaveny obrovské úkoly: překonat nerovnoměrnost a roztržitost v dosavadním vývoji vědecké práce v Československu a vytvořit soustavu vědecko-výzkumných pracovišť, která by odpovídala a sloužila potřebám společnosti na cestě k socialismu a ke komunismu. Založení a vybudování Československé akademie věd prokazuje, jak velkou péči věnuje Komunistická strana Československa a vláda Československé republiky rozvoji vědecké práce, je projevem vysokého ocenění úlohy vědy pro rozvoj společnosti a projevem důvěry v sílu vědy a v odborné i morální vlastnosti vědeckých pracovníků. V řešení těchto mnohostranných a zásadních úkolů dosáhla Československá akademie věd velkých úspěchů. Nejradošnější skutečností je, že si připravila podmínky pro ještě úspěšnější práci v budoucnosti.

Poznámka. V některém z příštích čísel otiskneme článek věnovaný vzniku, práci a úkolům Matematického ústavu ČSAV.

Redakce

DOC. DR. MILOSLAV HAMPL PĚTAŠEDESÁTNIKEM

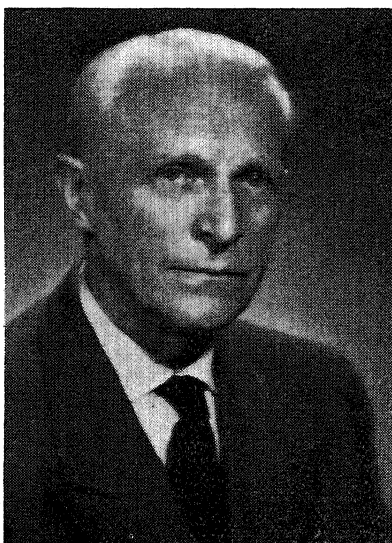
LADISLAV ŠPAČEK, Praha

Dne 10. srpna t. r. se dožívá šedesátipětiletá známá osobnost našeho matematického života doc. dr. MILOSLAV HAMPL, Dr Sc, laureát státní ceny Klementa Gottwalda, vedoucí Teoretického výzkumu ve Státním výzkumném ústavu tepelné techniky.

M. Hampl, rodák z Netolic, studoval matematiku a fyziku na přírodovědecké fakultě KU, kde dosáhl r. 1922 doktorátu; byl asistentem u prof. F. NUŠLA, prof. F. RÁDLA a prof. V. HRUŠKY na Českém vysokém učení technickém v Praze. Na Vysoké škole strojího a elektrotechnického inženýrství složil první státní zkoušku a v r. 1930 se na ní habilitoval pro obor aplikované matematiky a teoretické mechaniky. Habilitaci později rozšířil i pro Vysokou školu inženýrského stavitelství, kde pak přednášel až do r. 1947. V r. 1930 vstoupil (pokračuje při tom v učitelské činnosti) do nově založeného Matematického oddělení Škodových závodů. V něm nalézá od té

doby těžiště činnosti. Stává se později vedoucím tohoto oddělení a řídí jeho další osudy i zaměření v době, kdy po znárodnění průmyslu byla jeho působnost rozšířena na celé těžké strojírenství a kdy oddělení dostalo posléze své nynější jméno „Teoretický výzkum“ i začlenění v ústavě.

Matematické oddělení představovalo nejen u nás, ale i ve světě jeden z prvních pokusů využívat v technické praxi soustavně a s co nejmenším zpožděním nejnovější výsledky

vědy. Problémy, jež oddělení řešilo, byly zpočátku z matematického hlediska jednoduché. Ale právě tato jednoduchost ukazovala, že současná úroveň vědy, a speciálně matematiky, nebyla v technické praxi využita a že bylo Matematického oddělení zapotřebí. Postupem doby přibývalo zkušeností, rostla celková technická úroveň našeho průmyslu, ale současně přibývalo na obtížnosti problémů. Obor činnosti oddělení se záhy rozšiřoval o nové aplikace; uveďme jen použití matematické statistiky ke kontrole jakosti výrobků a nejnověji vybudování výpočtového střediska se samočinnými počítačnými stroji. Toto středisko je v přítomné době jedním z nejlépe vybavených výpočtových středisek v ČSSR.

Doc. Hamplovi se dostalo za jeho práci uznání udělením státní ceny r. 1955 a čestného doktorátu fyzikálně-matematických věd. Ocenění jeho zkušeností se projevuje i funkcemi v mnoha komisích, vědeckých radách a jiných institucích celostátního významu; je nyní např. členem vědeckého kolegia pro matematiku při ČSAV.

Vlastním oborem vědecké práce doc. Hampla je matematická teorie pružnosti a pevnosti. Řešení některých problémů jím podaná, jako např. namáhání tlustostěnné kulové skořepiny nebo stabilita vyztužené stojiny, mají trvalou cenu a zůstanou trvale spojena s jeho jménem. Hlavní jeho význam záleží pak v tom, že již dávno nejen pochopil, ale i svou vědeckou a organizační prací uskutečnil spojení vědy s praxí. Přejeme jubilantu, který v tomto svém životním díle dále pokračuje, mnoho zdarů.

Poznámka redakce. Podrobnější informace o vědeckém díle doc. dr. M. Hampla najde čtenář v článku L. ŠPAČKA a N. GORBATOVA „Doc. dr. Miloslav Hampl šedesátníkem“ v časopise Aplikace matematiky 3 (1958), 75—78, kde je otištěn i seznam jubilejních vědeckých prací.

CELOSTÁTNÍ SJEZD JEDNOTY ČS. MATEMATIKŮ A FYZIKŮ

U příležitosti 100. výročí založení JČMF se konal ve dnech 17. až 19. dubna 1962 v Praze jubilejní celostátní sjezd Jednoty čs. matematiků a fyziků, jehož se účastnili i zahraniční hosté.

Do Prahy přijeli zástupci těchto zahraničních vědeckých společností: Z Bulharska byla zastoupena společnost *Bulgarsko fiziko-matematičesko družestvo*, z Maďarska jednak společnost *Bolyai János Matematikai Társulat*, jednak společnost *Eötvös Loránd Társulat*, z NDR se zúčastnila *Physikalische Gesellschaft in der D. D. R.*, z Polska přijeli zástupci společností *Polskie Towarzystwo Matematyczne* a *Polskie Towarzystwo Fizyczne*, z Rumunska se sjezdu zúčastnili delegáti *Societatea de științe matematice și fizice din R. P. R.* a ze Sovětského svazu vyslalo delegaci *Moskovskoje matematičeskoje občestvo*.

V rámci sjezdu se dne 18. dubna 1962 konala jubilejní slavnost v Karolinu, na níž byla propůjčena několika našim matematikům a fyzikům vysoká státní vyznamenání a 16 členů JČMF dostalo diplom o čestném členství a jubilejní stříbrnou medaili JČMF.

Řád práce byl propůjčen VLADIMÍRU KOŘÍNKOVI a VLADIMÍRU HAJKOVI a medaili *J. Á. Komenského* dostali PAVEL BARTOŠ, BOHUMIL BYDŽOVSKÝ, FRANTIŠEK DUŠEK, JUR HRONEC in memoriam, VOJTĚCH JARNÍK, FRANTIŠEK KAHUDA, MILOSLAV VALOUCH a FRANTIŠEK VEJSADA. Časopisu *Rozhledy matematicko-fyzikální*, který vychází čtyřicet let péčí Jednoty, bylo propůjčeno vyznamenání „Za zásluhy o výstavbu“. Novými čestnými členy JČMF se stali: OTAKAR BORŮVKA, JOSEF HOLUBÁŘ, DIONÝZ ILKOVIČ, VLADIMÍR KNICHAL, KAREL KOUTSKÝ, JOSEF NOVÁK, VÁCLAV PLESKOT, ŠTEFAN SCHWARZ, JAN SRB, BEDŘICH ŠALAMON, BOHUMIL ŠTERNBERK, VIKTOR TEISSLER, FRANTIŠEK VESELÝ, JOSEF ZAHRADNÍČEK, LADISLAV ZACHOVAL a RUDOLF ZELINKA.

V závěrečném sjezdovém dni (19. dubna 1962) udělila Jednota poprvé mladým vědeckým pracovníkům za jejich práci vědecká vyznamenání: Vyznamenání I. stupně dostali MIROSLAV FIEDLER, MILOŠ RÁB a ALOIS ŠVEC a dalších šest členů získalo vyznamenání II. stupně. Tentýž den byla udělena i vyznamenání pedagogická a slavnostně byli vyhlášeni zasloužilí členové JČMF.

Podrobnou zprávu o sjezdovém jednání otisknou *Pokroky matematiky, fyziky a astronomie*, jež jsou spolkovým časopisem JČMF.

Jiří Sedláček, Praha

NÁVŠTĚVY ZAHRANIČNÍCH MATEMATIKŮ V ČSSR

Ve dnech 29. března až 6. dubna 1962 byl hostem Československé akademie věd význačný rumunský matematik, akademik GR. C. MOISIL s paní. Ze širokého oboru zájmů tohoto vědce nutno především zdůraznit jeho hlavní disciplínu — užití logiky pro řešení elektrických obvodů (reléových, elektronkových i transistorových). Za svého pobytu v Československu se akademik Moisil sešel s vědeckými pracovníky Ústavu teorie informace a automatizace, Matematického ústavu ČSAV, Matematického ústavu a fyzikálně-matematické fakulty Karlovy university a Výzkumného ústavu matematických strojů. Svoji přednášku s názvem „L'algebre des circuits à transistors“, kterou přednesl na matematicko-fyzikální fakultě ve francouzském jazyce, věnoval syntéze a analýze obvodů s transistorem. Podobnou přednášku přednesl v Brně a v Bratislavě.

Ve dnech 4. až 25. dubna 1962 dlel v ČSSR na studijním pobytu GAIOS MICHAILOVIČ CHATIAŠVILI, CSc, vědecký sekretář Výpočtového střediska AN Gruzínské SSR. Za svého pobytu navštívil Matematický ústav ČSAV, Centrum numerické matematiky KU, Ústav teoretické a aplikované mechaniky ČSAV v Praze a Ústav stavebnictva a architektury SAV v Bratislavě.

G. M. Chatiašvili pracuje v matematické teorii pružnosti ve směru proslulé tbilisské školy vedené akademikem N. I. MUSCHELIŠVILI. Zabývá se prostorovými úlohami matematické teorie pružnosti, které lze převést na úlohy rovinné, a zejména jejich efektivním řešením ve speciálních oblastech. O svých zajímavých výsledcích referoval ve dvou přednáškách, pořádaných pro specialisty z oboru matematické pružnosti v Centru numerické matematiky KU a v Matematickém ústavu ČSAV.

G. M. Chatiašvili je patrně prvním pracovníkem Muschelišvili školy, který navštívil ČSSR. Významným výsledkem jeho návštěvy je mimo jiné to, že byla navázána spolupráce na společném tématu mezi Výpočtovým střediskem AN gruzínské SSR a Ústavem stavebnictva a architektury SAV.

*

Ve dnech 9. až 14. května 1962 pobýval v Praze jakožto host Československé akademie věd profesor ULF GRENANDER, vedoucí Ústavu matematické statistiky na universitě ve Stockholmu.

V době svého pobytu navštívil Matematický ústav ČSAV, Ústav teorie informace a automatizace ČSAV a Státní výzkumný ústav tepelné techniky; při všech těchto návštěvách přinesla značný užitek vzájemná výměna informací o problémech teorie pravděpodobnosti a matematické statistiky, o něž se zajímají naši i švédští vědečtí pracovníci. Ve své přednášce dne 11. května o pravděpodobnostních mírách v grupách a semigrupách seznámil prof. Grenander naše matematiky s určitým novým směrem v teorii stochastických procesů, kterým se nyní intenzivně zabývá.

Kromě vědeckého programu prof. Grenander navštívil též některé kulturní podniky a historické památky v Praze a okolí.

Pobyt prof. Grenandera v Praze znamenal další významný krok pro upevnění styků československých a švédských matematických statistiků, které se začaly v posledních letech nadějně rozvíjet.

Redakce

PŘEDNÁŠKY A DISKUSE

pořádané JČMF, Matematickým ústavem ČSAV a matematicko-fyzikální fakultou KU
v Praze

(Pokračování)

- 9. 4. 1962: *Miloslav Jůza*, Variety, jež jsou zobecněním přímkových ploch.
- 14. 5. 1962: *Vladimír Petrův*, Křivky s konstantními křivostmi v Minkowského prostoru.
- 28. 5. 1962: *Miloš Dostál*, O některých posledních výsledcích v problému rozvoje podle vlastních funkcí.
- 21. 5. 1962: *Vlastimil Dlab* (Chartum), Pojem závislosti v algebře.
- 4. 6. 1962: *René Taton* (Paříž), L'oeuvre mathématique et l'influence de Garpard Monge (1746—1818).
- 7. 6. 1962: *Evžen Kindler*, Matematické metody v teorii programování.
- 11. 6. 1962: *Evžen Kindler*, Vztah syntaxe a sématicky programování jazyků k inteligenci překladače.

Redakce